

VERKSAMHETSHANDBOK

Fastställt av

Dokumentansvarig

Datum

Malin Kempinsky Holmdahl

Malin Kempinsky Holmdahl

2023-03-07

1 (10)

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Ljungbyholmsskolan

Förskoleklass - Grundskola – Fritidshem

2023

Upprättad: 2018-08-20

Reviderad: 2023-03-07

Kalmar kommun

Inledning

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som skolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Skolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Men vad betyder det egentligen? Kanske kan vi förstå värdegrunden som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och skolpersonal manifesterar i skolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och skolans värdegrund, så som styrdokumentet formulerar den, genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar barns/elevens lika rättigheter och möjligheter i skolan

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med skolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om**, **genom** och **för**. Barn och elever utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn och elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

Utdrag ur läroplanen:

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevens allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa.

Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen. Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.”¹

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett

---

¹ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017), s 9, *Skolans uppdrag*

normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, lektions-/verksamhetsinnehåll, bemötande,

---

kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.

Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan. I flera rapporter² fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett uppreparande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

Definitioner

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn eller en elev **missgynnas** av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. **Indirekt diskriminering:** att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.
- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som **kränker någons värdighet** och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.
- **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

---

² Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /Förskolan/ skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/ Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik

---

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, rykesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet eller eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Skolverket: [Kränkande behandling, mobbning och diskriminering - Skolverket](#))

Styrdokument

- Skollag (2010:800), 6 kap • Diskrimineringslag (2008:567) • Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling • Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet
2011 - Reviderad 2017,

Styrdokumenterna för utbildningen påverkas även av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och FN:s konventioner om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i alla frågor som rör barnet finns till exempel med som utgångspunkt i skollagen.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för elever, personal och vårdnadshavare. Vårdnadshavare delges planen via skolans hemsida och mailutskick. Nödvändiga uppdateringar och justeringar görs varje år.

Ansvar: Rektor, personal

Klasslärare och fritidspedagoger går igenom och diskuterar skolans Ordningsregler-trivselpolicy med sin klass/ avdelning på fritidshemmet vid varje terminsstart. På terminens första föräldramöte presenteras den för alla vårdnadshavare.

Ansvar: Ansvariga pedagoger

I varje klass och fritidshemsavdelning samtalar och arbetar man under läsåret kring trivsel, trygghet, respekt och begreppen diskriminering, kränkning och trakasserier.

Ansvar: Ansvariga pedagoger

Elevråden träffas regelbundet och inför detta håller man klassråd i klasserna. En stående punkt på dagordningen för elevrådet är trivsel och trygghet.

Ansvar: Rektor, klasslärare

I matsalen sitter klassen samlad tillsammans med lärare och fritidspedagoger.

Ansvar: Ansvariga pedagoger

På alla raster finns det vuxna ute på skolgården. Ett rastvärdsschema upprättas varje läsår och rastvärden har gul reflexväst på sig för att synas tydligt.

Rastvärdarna fördelar sig över skolgården och tar ett särskilt ansvar för att observera de områden eleverna uppgett som otrygga.

Ansvar: Rektor, personal

Organiserade rastaktiviteter erbjuds på lunchrasten fyra gånger i veckan i årskurs 1–3 och årskurs 4–6.

Ansvar: Fritidspedagoger

Undervisande lärare bestämmer placering i klassrummet samt gruppdelaingar utifrån att skapa trygghet och god inlärningsmiljö.

Ansvar: Undervisande lärare

Skolans kurator genomför trivselsamtal med elever i år 3 inför övergången till år 4 då nya klasser bildas.

Ansvar: Kurator

Skolans kurator genomför ett förebyggande och främjande värdegrundsarbete enligt en gemensam plan för skolorna i Södermøre. 2–4 lektioner i år 2, år 3, år 4 samt år 5 med anpassat material om bland annat vänskap, relationer, konflikthantering och vad som händer på nätet.

Ansvar: Kurator

Förebyggandeteamet samt en pedagog från publika enheten besöker årligen årskurs 4 för att prata om sociala medier samt civilkurage och grupptruck.

Ansvar: Kurator

I År 6 har kurator ett förberedande arbete inför stadiövergången till årskurs 7.

Ansvar: Kurator

På vårtermin genomförs Holmendagen med alla elever. En ”tillsammansdag” för att stärka gemenskapen mellan årskurserna och förbereda eleverna i Förskoleklass och årskurs 3 inför övergången till ett nytt stadium. År F-2 har en dag och år 3–6 en dag.

Ansvar: Personal

Vårterminen 2023 genomförs Trygghetsdagen med alla elever. En ”tillsammansdag” för att stärka gemenskapen mellan årskurserna och förbereda eleverna i Förskoleklass och årskurs 3 inför övergången till ett nytt stadium. Denna dag är gemensam samt att alla årskurser representeras i grupperna.

Ansvar: Trygghetsgruppen, Personal

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

Vi genomför följande **kartläggningar**.

Elev- och vårdnadshavarenkät

Elev- och föräldraenkät genomförs i februari. Enkäten är gemensam för hela Kalmar kommun.

Resultatet av enkäten analyseras och diskuteras i arbetslagen och ledningsgrupp tillsammans med kurator och rektor. Förbättringsåtgärder tas fram.

Trygghet och trivsel

Skolan kommer att genomföra täta kontroller över hur trygghet och trivsel i skolan med hjälp av individuell svars möjlighet.

Utvecklingssamtal

Vid utvecklingssamtalet samtalalar lärare med elev och vårdnadshavare kring elevens kunskapsutveckling, lärande, trivsel, trygghet och det sociala klimatet i klassen och på skolan.

Hälsosamtal

Genomförs i förskoleklass och årskurs 4 av skolsköterska. Då ställs förutom hälsorelaterade frågor även frågor om trivsel och trygghet. Återkopplas till skolans elevhälsoteam (EHT).

Trivselsamtal

Genomförs i år 3 av kurator inför bildandet av nya klasser till år 4. Återkopplas till EHT.

Klassråd och elevråd

På varje klassråd och elevråd diskuteras utvalda frågor från elevenkäten för att hålla diskussionen levande och för att hitta förbättringspunkter.

Personalens observationer och EHT

På skolans möten med elevhälsoteamet varannan vecka är trygghet och likabehandling en stående punkt på dagordningen.

Nulägesanalys

Vår **analys** utifrån ovanstående kartläggningar är;

- Under februari månad (Vt – 2022) genomfördes den kommungemensamma elev- och vårdnadshavarenkäten gällande grundskola, förskoleklass och fritidshemmets verksamhet.
  - 90 % av vårdnadshavarna svarar att de är nöjda med skolan och förskoleklass samt 82 % av vårdnadshavarna är nöjda med fritidshemmet. För skolans och förskoleklassens del har det inte skett någon förändring jämfört med 2021 (90%). För fritidshemmet har det skett en minskning jämfört med föregående år.

- Enligt enkäten upplever 88,5% av eleverna i år F-3 och 78,3% av eleverna år 4–6 att de känner sig trygga i skolan. Resultaten visar att andelen elever som känner sig trygga har minskat något jämfört med föregående år, vilket innebär att skolan behöver arbeta mer med trygghet.
  - 95 % av eleverna i år F-3 och 91% av eleverna i år 4–6 vet vem de kan vända sig till om någon har varit elak mot en elev. Ett resultat som är jämförbart med föregående år.
  - 90 % av eleverna år F-3 och 79,3 % av eleverna år 4–6 anser att de vuxna reagerar när någon elev varit elak mot någon annan. Detta visar en generell ökning.
  - I årets enkät framkommer att 69% av vårdnadshavarna upplever att skolan arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling, hela 18 % svarar vet ej på den frågan.
- Under året 2022 rapporterades 73 ärenden om misstanke om kränkande behandling in i Draftit. Av dessa bedömdes 75% som kränkande behandling. De flesta ärenden var fysisk (44 %) eller verbal (51 %) kränkning. Ärendena var fördelade över alla årskurser men de flesta ärenden gällde elever i år 3 (23%) och år 4 (18%). I år 2 och 5 stod för 10 % vardera samt 14 % i år 1, 6% i förskoleklass samt 4 % i år 6. De vanligaste platserna där kränkning förekommer är på skolgården och i kapprum. Om man tittar på könsfördelningen är det ingen större skillnad mellan könen när det gäller utsatt elev (flickor 48% och pojkar 50 %, 2% ej angivet kön) men om man tittar på vem som utsätter är det starkt övervägande pojkar som utsätter andra elever (flickor 10% och pojkar 88%).

Jämfört med år 2021 har antalet anmälda ärenden ökat från 59 till 73st. De områden där de flesta händelser äger rum är desamma, skolgård och kapprum.

Mål för kommande året 2023

Utifrån kartläggning, personalens observationer och nulägesanalys ser vi att vi behöver arbeta med följande:

Att öka elevernas känsla av trygghet och trivsel genom att;

- Personalnärvaro på rasterna. Rast värdarna fördelar sig över skolgården och observerar särskilt de platser och situationer eleverna angett som otrygga.
- Rastaktiviteter för eleverna i år 1–3 samt år 4–6. Göra rastboden tillgänglig för alla elever år F-6.
- Att genom förebyggande och främjande arbete för att öka trivsel på skolan och fritids.
- Informera om och öka kunskapen hos både elever och vårdnadshavare om skolans rutiner för kränkande behandling och vad kränkande behandling innebär.

- Kommunens fältverksamhet kommer på besök på skolans lunchrast ett antal gånger under läsåret för att trygga och stötta.
- Planera för ett mottagande av de nya klasserna i år 4 för att skapa en trygg övergång till mellanstadiet.

Utvärdering av år 2022

Utvärdering utifrån nulägesanalys och mål för år 2022 visar följande;

- Fortsätta med utökad personalnärvaro under raster på låg – och mellanstadiet vilka fördelar sig över skolgården och observerar särskilt de platser och situationer eleverna angett som otrygga.
  - Detta har fungerat bra, fortsatt arbete under 2023. Översyn av ”rastvärdsschema” sker kontinuerligt.
  - Besök av kommunens fältverksamhet har varit bra, även detta fortsätter vi med under 2023.
- Utökade organiserade rastaktiviteter för eleverna på låg – och mellanstadiet.
  - Då utökandet av personalnärvaro under raster genomförts har också rastaktiviteterna nu kunnat utökas och det fungerar bra, fortsatt arbete under 2023.
- Planera för ett mottagande av de nya klasserna i år 4 för att skapa en trygg övergång till mellanstadiet.
  - Skolan ser ett fortsatt behov av arbeta för en trygg övergång mellan stadierna och skapa trygghet i de nya klasserna i år 4.
- Fortsatt riktat värdegrundsarbete i de klasser där kränkningar oftare förekommer.
  - Det riktade värdegrundsarbetet har kunnat genomföras enligt planen. Skolans kurator har genomfört lektioner i år 4 och 5 under vårterminen 2022 samt i år 2 och 3 under höstterminen 2022. Lektioner i år 4 och 5, samt förebyggande teamet och publika enhetens föreläsningar kommer att genomföras under vårterminen 2023.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering.

- Eleverna har medverkat i den Kommungemensamma enkäten.
- Observationer och samtal med eleverna i vardagen.

Analys

I den kommungemensamma enkäten framkommer att 84% av eleverna år F-3 samt 83% av eleverna år 4–6 upplever att de vuxna på skolan ger killar och tjejer samma förutsättningar.

Åtgärder

Följande åtgärder ska vi arbeta med för att förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever.

- Skolans kurator genomför ett förebyggande och främjande värdegrundsarbete enligt en gemensam plan för skolorna i Södermøre.
- Elevhälsan är HBTQ-i certifierade och med detta finns en plan som årligen uppdateras kommungemensamt.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning genomförs på följande sätt och vid dessa tidpunkter.

- Uppföljning och revidering av Plan mot diskriminering och kränkande behandling sker i december.

Ansvar: Rektor och kurator

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*